

การบริหารเชิงกลยุทธ์ที่ส่งผลกระทบต่อองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2
Strategic Management Affecting Learning Organizations
of School Under Nongkhai Primary Educational
Service Area Office 2

ชนะ สุทธิประภา¹ และ สิทธิชัย สอนสุภี²

มหาวิทยาลัยขอนแก่น^{1,2}

Chana Sutthiprapa¹ and Sittichai Sonsuee²

Khon Kaen University^{1,2}

Corresponding Author, E-mail: S_Chana@kkumail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับการบริหารเชิงกลยุทธ์ 2) ศึกษาระดับองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา และ 3) ศึกษาการบริหารเชิงกลยุทธ์ที่ส่งผลกระทบต่อองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำนวน 279 คน โดยได้จากการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.980 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อหาค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบมีขั้นตอน

ผลการวิจัยพบว่า

1) การบริหารเชิงกลยุทธ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 โดยภาพรวมมีระดับพฤติกรรมของผู้บริหาร อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การควบคุมกลยุทธ์ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม

* ได้รับบทความ: 2 มิถุนายน 2566; แก้ไขบทความ: 24 ธันวาคม 2566; ตอปรับตีพิมพ์: 25 ธันวาคม 2566

2) องค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การคิดเชิงระบบ

3) การบริหารเชิงกลยุทธ์ที่ส่งผลต่อองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 พบว่ามี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ การควบคุมกลยุทธ์ การนำกลยุทธ์สู่การปฏิบัติ การกำหนดกลยุทธ์ และการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ 0.729 มีค่าสัมประสิทธิ์อำนาจพยากรณ์องค์กรแห่งการเรียนรู้ ร้อยละ 53.2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สามารถสร้างสมการถดถอยในรูปคะแนนดิบ และคะแนนมาตรฐาน คำสำคัญ: การบริหารเชิงกลยุทธ์; องค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา; ผู้บริหารสถานศึกษา

Abstract

The purposes of this research were as follows: 1) to study the level of strategic management, 2) to study learning organization of school , and 3) to study the strategic management affecting learning organization of school under Nong Khai Primary Educational Service Area Office 2. The research samples consisted of two hundred and seventy-nine school administrators and teachers. which were selected by using stratified random sampling. The instruments used for this research was a questionnaire which the reliability of the questionnaire was at 0.980. The data analysis was performed by mean, standard deviation, and stepwise multiple regression analysis.

The results of the research were as follows:

1) The level of strategic management among school administrators under Nong Khai Primary Educational Service Area Office 2 was at a high level as a whole. Considering each aspect, it was found that the aspect with the highest average was the Strategic Control and the lowest average was the Environment Analysis

2) The level of learning organization of school, the average was at a high level as a whole. Considering each aspect, it was found that the Professional Learning Community has the highest average and the lowest was Systems Thinking.

3) The strategic management affecting learning organization of school under Nong Khai Primary Educational Service Area Office 2. It was found that there were 4 components: Strategic Control, Strategic Implementation, Strategic Formulation and Environment Analysis. The multiple correlation coefficient was 0.729. The Learning Organizations predictive coefficient was 53.2% and a .05 level of statistical significance. A regression equation could be created in the form of a raw score. and standard scores.

Keywords: Strategic Management; Learning Organization; Administrators

บทนำ

การศึกษาเป็นเครื่องมือในการสร้างคน สร้างสังคม และสร้างชาติ เป็นกลไกหลักในการพัฒนา กำลังคนให้มีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างมีสุขในกระแสการเปลี่ยนแปลง อย่างรวดเร็วของโลกศตวรรษที่ 21 การพัฒนาประเทศภายใต้แรงกดดันภายนอกโลกาภิวัตน์และแรงกดดัน ภายในประเทศที่เป็นปัญหาวิกฤตที่ประเทศต้องเผชิญ การบริหารจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาพัฒนาสถานศึกษา ในปัจจุบัน จึงมีความสำคัญที่ต้องเร่งพัฒนาการจัดการศึกษาให้ทันต่อสถานการณ์การแปรผันของโลก ยุคใหม่ สิ่งสำคัญในการบริหารการเปลี่ยนแปลงในสถานศึกษา คือ ระบบการบริหารและการจัดการศึกษา ที่ดี มีคุณภาพ มีมาตรฐาน มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่จะพัฒนาเด็กไทยให้มีคุณภาพ มุ่งเน้น การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษาทั้งระบบให้พร้อมรับมือสภาวะการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น เพื่อให้ สถานศึกษาดำรงอยู่ได้ในภาวะการเปลี่ยนแปลง (พรชัย เจตมานัน, 2564; สุทธยา อร่ามรัตน์, 2562; สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

สถานศึกษาต้องจัดการศึกษาโดยยึดหลักการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน การมีเครือข่ายความร่วมมือ การสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ หรือองค์กรแห่งการเรียนรู้ สถานศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญยิ่ง โดยผู้ที่มี บทบาทสำคัญคือผู้บริหารสถานศึกษา เพราะจะต้องมีวิธีการและมีแนวทางในการบริหารสถานศึกษา เพื่อเป็นการแสดงถึงความรู้ความสามารถที่จะนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จ และสามารถสร้างความเชื่อมั่น ให้แก่บุคลากรในสถานศึกษาอีกด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาในปัจจุบันจึงต้องตระหนักถึงภาวะเปลี่ยนแปลง ของโลกตลอดเวลา และเน้นการบริหารเชิงกลยุทธ์ โดยมีการวางแผนวิเคราะห์สภาพสถานการณ์บริบท ในโรงเรียนปัจจุบันและผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต การกำหนดทิศทางการดำเนินงานของบุคลากร ในสถานศึกษา การควบคุมคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งมีการ ส่งเสริมพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษา พัฒนาครูผู้สอน พัฒนาผู้เรียน ให้เข้าใจวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย และเป้าประสงค์ของสถานศึกษาร่วมกัน และนำไปสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคลากรใน

สถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ โดยส่งเสริมการบริหารความรู้ภายในองค์กรในการพัฒนาตนเองของบุคลากร และการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างบุคลากรในองค์กร การเสริมสร้างแรงบันดาลใจที่จะพัฒนา งานและขยายความสามารถ ทักษะการเรียนรู้ ความคิดสร้างสรรค์อย่างสม่ำเสมอ ประกอบกับการใช้เทคโนโลยีเข้ามามีส่วนช่วยทำให้องค์กรสามารถเข้าถึงประสบการณ์เรียนรู้และนำมาใช้ในการปฏิบัติงาน การบริหารเชิงกลยุทธ์จึงเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการใช้รองรับการเปลี่ยนแปลง ในสภาพแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและเข้มข้นในยุคดิจิทัล (ชยพลคำ ยะอ่อน, 2562; สมชาย ภคภาสน์วิวัฒน์, 2564; ญัญญพันธ์ เขจรนันท์, 2556)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการบริหารเชิงกลยุทธ์ที่ส่งผลต่อองค์กรแห่งการเรียนรู้ของ สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 โดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัย เชิงสาเหตุ ซึ่งองค์ความรู้และสารสนเทศที่ได้จะเกิดประโยชน์ต่อสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ผู้บริหาร สถานศึกษา เพื่อนำไปใช้ปรับปรุง วางแผน กำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ ในการส่งเสริมคุณภาพการศึกษา ของสถานศึกษาและครูส่งเสริมคุณภาพของสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ เพื่อก่อให้เกิด การจัดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการบริหารเชิงกลยุทธ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา หนองคาย เขต 2
2. เพื่อศึกษาระดับองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาหนองคาย เขต 2
3. เพื่อศึกษาการบริหารเชิงกลยุทธ์ที่ส่งผลต่อองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการดำเนินการและขอบเขตการวิจัยดังต่อไปนี้

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 ปีการศึกษา 2565 ซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 103 คน และครู 900 คน รวมประชากรทั้งสิ้น 1,003 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 ปีการศึกษา 2565 มีกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง ใช้เกณฑ์สำหรับ กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของของเครซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970)

ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 279 คน การสุ่มกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้ขนาดของโรงเรียนเป็นชั้นในการแบ่ง (Stratified Random Sampling) โดยสุ่มกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนจากสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 279 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปและสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามพฤติกรรมกรรมการบริหารเชิงกลยุทธ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 มีลักษณะเป็นมาตรวัดประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามการดำเนินงานที่เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 ประกอบด้วย มีลักษณะเป็นมาตรวัดประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ โดยการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของแบบสอบถาม โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Indexs of Item-Objective Congruence : IOC) จากการสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน โดยใช้เกณฑ์พิจารณา คือ ค่าดัชนีความสอดคล้องมีค่าตั้งแต่ 0.67 ขึ้นไป จากนั้นทำการปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้แบบสอบถามมีความสมบูรณ์ที่สุด

การตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ของเครื่องมือโดยนำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุง และแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้บริหารและครูโรงเรียนที่มีบริบทใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารและครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 จำนวน 30 คน โดยคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha coefficient)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยดำเนินการส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากคณะสหวิทยาการมหาวิทยาลัยขอนแก่น เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2

2. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 ออกหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลไปยังผู้อำนวยการสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

3. ผู้วิจัยดำเนินการกำหนดรหัสชุดแบบสอบถามและส่งแบบสอบถามไปยังโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเองพร้อมหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลถึงผู้อำนวยการสถานศึกษาและครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่างโดยใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลประมาณ 15 วัน

4. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลและติดตามแบบสอบถามที่ยังไม่ได้รับคืน โดยขอรับแบบสอบถามด้วยตนเอง ซึ่งได้รับแบบสอบถามคืนทั้งหมดจำนวน 279 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 พร้อมนำแบบสอบถามที่ได้รับมาตรวจสอบความถูกต้องและสมบูรณ์ และลงรหัสข้อคำถามเพื่อใช้ในวิเคราะห์ข้อมูลโดยการกรอกข้อมูลในโปรแกรมสำเร็จรูป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลในแบบสอบถามตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป และสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) โดยนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย

2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลในแบบสอบถาม ตอนที่ 2 การบริหารเชิงกลยุทธ์ และตอนที่ 3 องค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 ใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย

3. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์การบริหารเชิงกลยุทธ์ที่ส่งผลต่อองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 ใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)

ผลการวิจัย

1. ระดับการบริหารเชิงกลยุทธ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 ผลการวิเคราะห์พบว่า การบริหารเชิงกลยุทธ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน ($\bar{X} = 4.39$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การควบคุมกลยุทธ์ ($\bar{X} = 4.45$) รองลงมา คือ การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม และการกำหนดกลยุทธ์ ($\bar{X} = 4.38$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การนำกลยุทธ์สู่การปฏิบัติ ($\bar{X} = 4.37$)

2. ระดับองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 ผลการวิเคราะห์พบว่าองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน ($\bar{X} = 4.39$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.45$) รองลงมา การเรียนรู้ร่วมกัน ($\bar{X} = 4.40$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การคิดเชิงระบบ ($\bar{X} = 4.35$)

3. เพื่อศึกษาการบริหารเชิงกลยุทธ์ที่ส่งผลต่อองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 ผลการศึกษาพบว่าเมื่อนำตัวแปรต้นการบริหารเชิงกลยุทธ์ เข้าสู่สมการถดถอยแล้วจะได้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ 0.729 ($R = 0.729$)

ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มีค่าสัมประสิทธิ์อำนาจพยากรณ์องค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาร้อยละ 53.2 ($R^2 = 0.532$) โดยค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของการบริหารเชิงกลยุทธ์ที่ส่งผลต่อองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 มากที่สุดคือ การนำกลยุทธ์สู่การปฏิบัติ (X_3) โดยค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยในรูปแบบของคะแนนมาตรฐาน เท่ากับ 0.316 รองลงมาคือ การควบคุมกลยุทธ์ (X_4) การกำหนดกลยุทธ์ (X_2) และการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (X_1) โดยค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยในรูปแบบของ คะแนนมาตรฐานเท่ากับ 0.226, 0.191 และ 0.162 ตามลำดับ ซึ่งสามารถสร้างสมการถดถอยโดยการคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวพยากรณ์ที่อยู่ในรูปแบบคะแนนดิบ (b) และรูปแบบคะแนนมาตรฐาน (B) ดังนี้

สมการในรูปคะแนนดิบ

$$Y = 0.521 + 0.297(X_3) + 0.200(X_4) + 0.220(X_2) + 0.165(X_1)$$

สมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน

$$Zy = 0.316(ZX_3) + 0.226(ZX_4) + 0.191(ZX_2) + 0.162(ZX_1)$$

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาระดับการบริหารเชิงกลยุทธ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การควบคุมกลยุทธ์ ทั้งนี้เนื่องมาจากสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสนับสนุนให้ผู้บริหารสถานศึกษา มีการกำกับ ติดตาม และประเมินผล เพื่อให้การขับเคลื่อนนโยบายการดำเนินงานสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม ทั้งการติดตามความก้าวหน้าของการดำเนินการกลยุทธ์ประจำปี เพื่อตรวจสอบถึงผลงานที่เกิดขึ้น เปรียบเทียบกับเป้าหมายที่กำหนด อันที่จะนำไปสู่การทบทวน ปรับปรุงหรือแก้ไข และการจัดทำรายงานผลการดำเนินงานประจำปีของสำนักงานเขตพื้นที่และสถานศึกษาจะต้องจัดทำรายงานประจำปีของตนเอง เพื่อเปิดเผยและแสดงให้เห็นถึงสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของสถานศึกษาในแผนปฏิบัติการประจำปี ตรงกับผลการวิจัย สิริندا แจ่มแจ้ง (2560) พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลสำคัญของสถานศึกษาที่ต้องจัดตั้งคณะกรรมการของสถานศึกษา เพื่อดำเนินการกำกับ ติดตาม และตรวจสอบวัดผลการดำเนินงานของสถานศึกษาที่สอดคล้องกับกลยุทธ์ของสถานศึกษาอย่างแท้จริง โดยการนำมาตรฐานการดำเนินงานที่กำหนดไว้มาเปรียบเทียบกับผลการปฏิบัติงานที่เป็นจริง แล้วดำเนินการรายงานผลการดำเนินงานของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบให้ความเชื่อใจแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ และเพื่อนำผลการประเมินมาศึกษาปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการดำเนินงานตามกลยุทธ์ นำมาปรับปรุง แก้ไข ใช้วางแผนสร้างสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพต่อไปในอนาคต

2. ผลการศึกษาระดับองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 พบว่าในภาพรวม มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ ที่เป็นเช่นนี้เพราะสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ส่งเสริมให้สถานศึกษามีการยกระดับคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 โดยสนับสนุนให้ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรทางการศึกษาเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ ท้นต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี อำนวยความสะดวกให้แก่สถานศึกษาในการจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพพัฒนาสมรรถนะในการปฏิบัติงาน เพื่อให้ครูเกิดความรู้สึกรักพอใจได้ภาคภูมิใจ และมีความสุขกับความสำเร็จในงานเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ สอดคล้องกับ ตรงกับผลวิจัยของสุนทรีย์ ธิชากรณ์ (2563) พบว่า สมาชิกในองค์กรมีความกระตือรือร้น มีความสนใจ มีการฝึกฝน มีการใฝ่หาเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ อยู่ตลอดเวลาและมีการพัฒนาทักษะการดำเนินงาน ขยายทักษะของตนเองอย่างสม่ำเสมอ เพื่อเพิ่มศักยภาพและพัฒนาสมรรถนะและมีประสิทธิภาพการทำงาน

3. ผลการศึกษากาการบริหารเชิงกลยุทธ์ที่ส่งผลต่อองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ 0.729 ($R = 0.729$) สามารถพยากรณ์องค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา ร้อยละ 53.2 ($R^2 = 0.532$)

การบริหารเชิงกลยุทธ์ ด้านการนำกลยุทธ์สู่การปฏิบัติ มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรในรูปคะแนนมาตรฐาน (B) เท่ากับ 0.316 ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาที่ได้ทำความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาการศึกษาที่สอดคล้องกับนโยบายทางการศึกษาของต้นสังกัด ผู้บริหารสถานศึกษา ยังต้องเป็นผู้รับผิดชอบหลัก สร้างความตระหนัก ความเข้าใจที่ถูกต้องแต่ละกลยุทธ์เพื่อที่จะถ่ายทอดให้แก่ครูในสถานศึกษารับรู้และเข้าใจ เพื่อจัดประชุมคณะดำเนินการ สถานศึกษาต้องจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาซึ่งเป็นแผนกหนดทิศทางของสถานศึกษาในระยะกลาง แผนปฏิบัติการประจำปี เป็นแผนระยะสั้น มีการจัดทำปฏิทินการดำเนินงานที่ชัดเจน ดำเนินการจัดทำแผนงานและโครงการที่ตอบสนองแต่ละตัวชี้วัดของกลยุทธ์ กำหนดครูผู้รับผิดชอบของแผนงานหรือโครงการอย่างชัดเจน อีกทั้งครูผู้รับผิดชอบโครงการต้องดำเนินการจัดทำรายงานผลการดำเนินงานให้ผู้บริหารสถานศึกษาตรวจสอบเป็นระยะ ผู้บริหารสถานศึกษาให้คำปรึกษา คำชี้แนะ แนวทาง และสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่ครูในสถานศึกษาในการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับ Wheelen & Hunger (2012) ที่พบว่า การนำกลยุทธ์ไปใช้ เป็นกระบวนการนำกลยุทธ์และนโยบายไปปฏิบัติ ผู้บริหารระดับสูงทำหน้าที่ทบทวนกลยุทธ์ และวางแผนการใช้กลยุทธ์ ส่วนสมาชิกในองค์กรระดับกลางหรือระดับล่างทำหน้าที่ปฏิบัติตามกลยุทธ์ การเลือกใช้กลยุทธ์ขึ้นอยู่กับการตัดสินใจในการบริหารจัดการทรัพยากร

การบริหารเชิงกลยุทธ์ ด้านการควบคุมกลยุทธ์ มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรในรูปคะแนนมาตรฐาน (B) เท่ากับ 0.226 ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากปัจจุบัน สำนักงานเขตพื้นที่การดำเนินการ

ตามแผนพัฒนาการศึกษา พุทธศักราช 2562 – 2565 ที่เป็นกรอบและแนวทางในการขับเคลื่อนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ที่ส่งเสริมให้สถานศึกษาในสังกัด ดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา ตามกรอบการพัฒนาศึกษาของสำนักงานเขต แล้วดำเนินการกำกับ ติดตามและประเมินผล การขับเคลื่อนนโยบายของสำนักงานเขตสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมในสถานศึกษา สถานศึกษาจะต้องมีการติดตามความก้าวหน้าประจำปี เพื่อเป็นการตรวจสอบความก้าวหน้าของแต่ละตัวชี้วัดในแต่ละกลยุทธ์ของสถานศึกษา เมื่อสิ้นสุดปีงบประมาณดำเนินการประเมินสิ้นปี เป็นการประมวลของแผนปฏิบัติการประจำปี การจัดทำรายงานผลการดำเนินงานประจำปีของสถานศึกษา เพื่อเปิดเผยความโปร่งใส สอดคล้องกับกบกรร สมปราชญ์ (2562) ที่พบว่า การควบคุมและการประเมินกลยุทธ์ คือ ขั้นตอนในการประเมินผลการปฏิบัติงานตามสภาพที่เป็นจริงของแต่ละองค์กร การสะท้อนให้เห็นผลการดำเนินการที่เป็นรูปธรรมที่ชัดเจน ถูกต้องและน่าเชื่อถือ โดยการวัดผลเชิงประเมินและการวัดผลเชิงคุณภาพ นำผลลัพธ์มาเปรียบเทียบกับมาตรฐานแก้ไข ปรับปรุง วางแผนกลยุทธ์ที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป

การบริหารเชิงกลยุทธ์ ด้านการกำหนดกลยุทธ์ มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรในรูปคะแนนมาตรฐาน (B) เท่ากับ 0.191 ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก สถานศึกษา เปิดโอกาสให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้มีส่วนร่วมในการดำเนินการจัดการประชุม ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบ วิเคราะห์ความต้องการของชุมชน การกำหนดทิศทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ให้สามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงที่จะส่งผลกระทบต่อการศึกษาของสถานศึกษา สถานศึกษากำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย เป้าประสงค์ ค่านิยมหลักของสถานศึกษาที่ทำทนาย กำหนดแนวทางพัฒนาที่เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาและความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับอารยา ศรีสุข (2564) ที่พบว่า การกำหนดทิศทางการของโรงเรียน คือ การวางเป้าหมายของโรงเรียนในอนาคตให้มีประสิทธิภาพและคุณภาพของผู้เรียน วิธีการดำเนินงานของโรงเรียนที่ชัดเจน สร้างวิสัยทัศน์ พันธกิจและเป้าหมายตามบริบทของโรงเรียนโดยคำนึงถึงความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

การบริหารเชิงกลยุทธ์ ด้านการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรในรูปคะแนนมาตรฐาน (B) เท่ากับ 0.162 ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกคนมีส่วนร่วมในการดำเนินการวิเคราะห์สภาพบริบทของสถานศึกษาทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา สังคมและวัฒนธรรม เทคโนโลยี เศรษฐกิจ กฎหมายและการเมือง โดยผู้บริหารแต่งตั้งคณะทำงานเพื่อดำเนินการสำรวจปัจจัยแห่งความสำเร็จ ร่วมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย สถานศึกษาสามารถนำผลข้อมูลมาวิเคราะห์ เพื่อจัดทำสารสนเทศของสถานศึกษาในการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมร่วมกับชุมชน สถานศึกษาสามารถกำหนดและวิเคราะห์จุดแข็งของสถานศึกษา จุดอ่อนของสถานศึกษา โอกาสของสถานศึกษา และอุปสรรคของสถานศึกษา เพื่อนำไปสู่การกำหนดทิศทางในอนาคตของสถานศึกษา ตรงกับ Wheelen & Hunger (2012)

กล่าวว่า การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม คือ วิธีการติดตามประเมิน และเผยแพร่ข้อมูลจากสภาพแวดล้อม ภายนอกและภายในขององค์กร ให้ผู้บริหารหรือบุคคลสำคัญรับรู้ และสามารถระบุปัจจัยเชิงกลยุทธ์ มากำหนดอนาคตขององค์กร โดยใช้วิธีการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและภัยคุกคามที่เป็นปัจจัยเชิงกลยุทธ์สำหรับองค์กรเฉพาะ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากการศึกษาพบว่า การบริหารเชิงกลยุทธ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ศึกษานองคาย เขต 2 ด้านการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม เฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้น สำนักงานเขตพื้นที่ควรมี นโยบายส่งเสริมสนับสนุนให้โรงเรียน และชุมชน มีส่วนร่วมในวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน และวิเคราะห์ สภาพแวดล้อมภายนอกของสถานศึกษา เพื่อนำข้อมูลมากำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย วางแผนและ การกำหนดกลยุทธ์ในการปฏิบัติงานร่วมกันของสถานศึกษา

1.2 จากการศึกษาพบว่า องค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาศึกษานองคาย เขต 2 ด้านการคิดเชิงระบบ ค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้นโรงเรียนควรสนับสนุน ให้ครูทุกคนมีโอกาสในการสร้างความสัมพันธ์กับผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อการเรียนรู้องค์ประกอบของงาน วัตถุประสงค์และเป้าหมายของงานแต่ละชิ้น สถานศึกษาต้องส่งเสริมให้ครูมีการเข้าร่วมอบรม เพื่อพัฒนาการฝึกทักษะการคิดเชิงระบบ เพื่อส่งเสริมครูให้จัดลำดับความสำคัญของงานได้อย่างมี ประสิทธิภาพ ส่งเสริมให้ครูสามารถปฏิบัติงานที่สลับซับซ้อนได้อย่างเป็นระบบ และสามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างถูกวิธีและมีประสิทธิภาพ

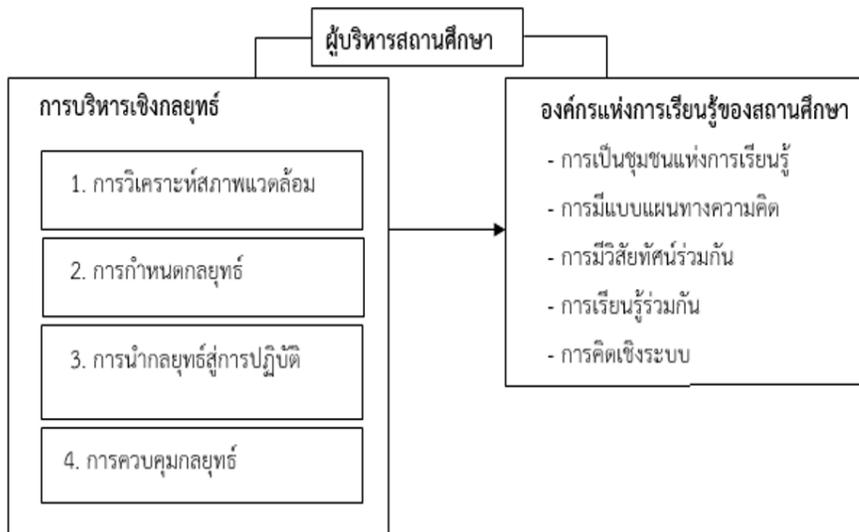
1.3 จากการศึกษาพบว่า ด้านการนำกลยุทธ์สู่การปฏิบัติ ส่งผลต่อองค์กรแห่งการเรียนรู้ ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศึกษานองคาย เขต 2 มีค่าสัมประสิทธิ์ การถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐานสูงสุด ดังนั้นสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรสนับสนุนให้ผู้บริหาร สถานศึกษาเข้ารับการอบรม ทบทวน และสร้างความเข้าใจเรื่องนโยบายของกระทรวง จุดเน้นต่าง ๆ และ นโยบายของสำนักงานเขต เพื่อเป็นแนวปฏิบัติของผู้บริหารในการถ่ายทอดนโยบายสู่การปฏิบัติของ สถานศึกษา

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรนำองค์ประกอบของการบริหารเชิงกลยุทธ์ ทั้ง 4 ด้าน ที่มีอำนาจการพยากรณ์องค์กร แห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาไปทำการศึกษาต่อในรูปแบบการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) หรือ การวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Method Research) เพื่อให้ได้วิธีการนำสู่การปฏิบัติในสถานศึกษา อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลต่อไป

2.2 ควรขยายขอบเขตการวิจัยไปยังเขตพื้นที่การศึกษาอื่นในจังหวัด เพื่อจะได้นำผลการศึกษาไปใช้ประโยชน์ในภาพรวมของจังหวัด และเป็นการพัฒนาการบริหารเชิงกลยุทธ์ให้มีประสิทธิภาพต่อไป

องค์ความรู้ใหม่

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่

เอกสารอ้างอิง

- กนกอร สมปราษฎ์. (2562). ภาวะผู้นำกับคุณภาพสถานศึกษา. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- จามร แจ่มเกิด. (2563). การศึกษาการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). เพเยา: มหาวิทยาลัยพะเยา.
- ชยพลคำ ยะอุ้น. (2562). ยุทธศาสตร์การบริหารเครือข่ายความร่วมมือเพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาใน โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่าน เขต 2. *วารสารสังคมศาสตร์วิชาการ*, 12(2), 248-260.
- ณัฐพันธุ์ เขจรนนท์. (2556). การจัดการเชิงกลยุทธ์. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ด ยูชั่น.

- สมชาย ภคภาสน์วิวัฒน์. (2564). การบริหารเชิงกลยุทธ์ (ฉบับปรับปรุง). กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์ พับลิชชิ่ง.
- สิรินดา แจ่มแจ่ม. (2560). การบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). นครปฐม: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- สุทญา อร่ามรัตน์ (2562) ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). จันทบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- สุนทรีย์ ธิชากรณ์. (2563). แนวทางการบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาานครสวรรค์ เขต 2. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). นครสวรรค์: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- อารยา ศรีสุข. (2564). วัฒนธรรมองค์กรที่ส่งผลต่อการบริหารเชิงกลยุทธ์ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- Krejcie, R.V., and Morgan, D.W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and psychological measurement*, 30(3), 607-610.
- Wheelen T L, Hunger J D.(2012). Strategic management and business policy : toward global sustainability. (13th ed.). New York: Prentice Hall.